

етнографічних, фольклорних та мовознавчих праць В.М.Гнатюка, присвячених українському населенню Воєводини.

БОГДАН СОКІЛ

Тернопільський пединститут

ВОЛОДИМИР ГНАТЮК - ДОСЛІДНИК
ЛІТЕРАТУРНОЇ СПАДЩИНИ УГОРСЬКОЇ РУСІ

1. Володимир Гнатюк - учений, етнолог, який все своє життя присвятив збиранню, систематизації творів усної словесності. Відомий у наукових колах і як дослідник української літератури.

2. Давня українська література, що "... визначається неабиякою красою і могла б вдоволити не одного вибагливого критика..." в цілому дуже маловідома в Галичині, оскільки, крім спеціалістів, нею ніхто не цікавиться. Це й послужило причиною вироблення хибного погляду, що розвиток української літератури почався з кінця ХУІІІ ст.

3. А тим часом, крім цілого ряду пам'яток, писаних церковно-слов'янською мовою, маємо твори, особливо починаючи з ХУ ст., писані мовою народною, що були тим етапом, який підготував відродження нашої літератури на чисто народній основі.

4. Цікавим явищем у розвитку української літератури є твори Угорської Русі - сторони найменш дослідженої з літературного боку. Побіч віршів, писаних церковно-слов'янською мовою, є інші "... з більш чи менш впливом народної мови /і то різних діалектів/", а також писані чистою народною мовою.

5. В.Гнатюк пише, що, маючи перед собою різні рукописи, бачимо, що "... вони безперечно вистачені на Угорській Русі. На се вказують їх діалектні прикмети". Це свідчить про високий ступінь культурного розвитку народу.

6. На жаль, серед вчених на них було звернено мало уваги. Перші кроки було зроблено А.Кримським, І.Соколовим, І.Франком, Ігуменом М.Вробелем та ін.

7. Про початок написання цих рукописів немає "...багато позитивних звісток...". Можна лише сказати, що "...переважна частина тих рукописних творів не оригінальна, що се переробки відповідних чужомовних творів".

8. Коли приглянутись до рукописів, то побачимо, що давніші з них прозові, новіші - переважно заповнені духовними віршами. "Світських поезій не подибуємо в угорських ніяких, крім одної або двох, хоч у галицьких вони досить часті".

БОГДАНА КРИСА

ІСН АН УРСР

ВОЛОДИМИР ГНАТЮК ПРО УКРАЇНСЬКУ
ПОЕЗІЮ XVII - XVIII ст.

Увага Володимира Гнатюка, фольклориста й етнографа, до проблем середньовічної української поезії - це природний вихід на ту царину, яка пролягає між двома традиціями - фольклорною і книжною.

Насамперед тут впадає в вічі відсутність протистояння, на якому нерідко наголошують інші дослідники, виходячи звичайно з того, що народне завжди краще від книжного. І навіть тоді, коли писемна художня традиція розглядається апріорі як вищий рівень розвитку мистецтва слова, середньовічна українська поезія неминує розчаровує. В результаті склалася сумна практика будь-що притягати творчість того чи іншого автора до фольклорної мірки, хоча це, як правило, загрожує великим спрощенням, що зустрічаємо, наприклад, в деяких дослідках над поезією Г.Сковороди.

Інший підхід до книжної української поезії бачимо у В.Гнатюка.